

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
Niemelä Juha Sakari	Telia Tunnistus	10.12.2021 13:25:27 UTC+02:00

Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu

Sisällys: - Kansilehti (1 sivu)
- Alkuperäinen dokumentti (12 sivua)

Kansilehden sivu 1/1

Ympäristöministeriö

Kirjaamo

PL 35

00023 Valtioneuvosto

kirjaamo@ym.fi

Ympäristöministeriön lausuntopyyntö 20.10.2021, dnro VN/18153/2021

METSÄHALLITUKSEN LAUSUNTO KOSKIEN POHJOIS-POHJANMAAN MAAKUNTAAN VALTION MAALLE PERUSTETTAVIA LUONNONSUOJELUALUEITA

Viitaten ympäristöministeriön lausuntopyyntöön 20.12.2021 Metsähallitus esittää lausuntonaan seuraavaa

Lausuttavana olevilla asetuksilla on tarkoitus perustaa Pohjois-Pohjanmaalla sijaitsevista, valtion hallinnassa olevista valtakunnallisiin suojeluohjelmiin tai Natura 2000 –verkostoon kuuluvista sekä eräistä muista valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin hankituista tai varatuista alueista luonnonsuojelualueita. Alueet perustetaan luonnonsuojelulain 17 §:ssä tarkoitetuiksi muiksi luonnonsuojelualueiksi. Alueilla tulisivat pääsääntöisesti voimaan luonnonsuojelulain 17 a §:n 1 momentista johtuen lain 13-15 §:ssä säädettyt rauhoitusmääräykset. Asetukseen otettaisiin näitä koskevat viittaussäännökset. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin luonnonsuojelulain 17 a §:n 3 sekä 5 momenttien nojalla asetuksenantovaltuuden rajoissa eräiden riistalajien metsästyksen sallimisesta ajallisesti rajattuna niillä luonnonsuojelualueilla, jotka ovat olleet aiemmin metsästyksen piirissä ja joilla perusteiden metsästyksen aluekohtaiselle sallimiselle katsotaan täyttyvän, sekä sallittaisiin asetuksen voimaan tullessa olemassa olevan talvitien ja ajouran ylläpitoon liittyvät vähäiset toimenpiteet Ison Särkisuo, Kususuo, Räkäsuon ja Värkkisuo luonnonsuojelualueilla.

Valtioneuvoston asetuksella olisi tarkoitus perustaa 33 luonnonsuojelualuetta, joiden pinta-ala on yhteensä 36 560 hehtaaria ja ympäristöministeriön asetuksella 14 luonnonsuojelualuetta pinta-alaltaan 576 ha.

Metsähallituksen näkemyksen mukaan luonnonsuojelualueiden perustaminen turvaa merkittävällä tavalla Pohjois-Pohjanmaan maakunnan edustavien dyynien, lehtojen, lintuvesien, metsien, soiden ja rantaluonnon kokonaisuuden säilymistä. Luontoarvojen turvaamisen lisäksi merkittäviä tavoitteita perustettavilla luonnonsuojelualueilla ovat

luonto- ja kulttuuriarvot huomioivan virkistyskäytön mahdollistaminen ja ympäristökasvatuksen tukeminen. Alueiden perustaminen tukee myös luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä kuten luontomatkailua, jokamiehen oikeuksin tapahtuvaa marjastusta ja sienestystä sekä säännellysti myös metsästystä.

Metsästys on yksi perustettavien suojelualueiden perinteisistä käyttömuodoista. Alueilla on merkitystä noin 55 metsästyseuralle tai seurueelle sekä lukuisille metsästyseuroihin kuulumattomille metsästäjille, jotka hyödyntävät perinteisesti metsästyskäytössä olleita alueita. Luonnonsuojelulaissa säädetään, että metsästys luonnonsuojelualueilla muissa kuin metsästyslain 8 §:n tarkoittamissa kunnissa on kielletty. Valtioneuvosto voi kuitenkin lain 17 a §:n 3 momentin nojalla säätää metsästyksen sallimisesta muulla luonnonsuojelualueella, jos metsästys ei vaaranna alueen perustamistarkoitusta tai aiheuta haittaa alueen muulle käytölle. Säännökset voivat olla ajallisesti tai alueellisesti rajoitettuja tai kohdistua tiettyyn eläinlajiin.

Metsähallitus yhtyy valtioneuvoston asetusluonnoksessa esitettyyn näkemyksen siitä, että Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan VN-asetuksella perustettavat luonnonsuojelualueet ovat pääosin laajoja, syrjäisiä alueita, joilla yleinen virkistyskäyttö on verraten vähäistä erityisesti kesäkauden ulkopuolella. Tämä voidaan huomioida metsästyksen sallittavuutta lisäävänä seikkana luonnonsuojelulain esitöiden mukaisesti. Metsähallituksen näkemyksen mukaan asetusluonnoksessa säädetty, useimmilla valtioneuvoston asetuksella perustettavilla luonnonsuojelualueilla tärkeimpien riistalajien hirven, metsäjäniksen, rusakon, metson ja teeren sekä luonnonhoidon kannalta merkittävien riista- ja haitallisten vieraslajien (kettu, supikoira, minkki) metsästyksen ja tappamisen salliva säännös on tarpeellinen ja perusteltu. Metsähallitus kuitenkin esittää metsästystä sallivaan säännökseen eräitä täydennyksiä.

Yleistä metsästyksestä perustettavilla luonnonsuojelualueilla

Suurimmalla osalla Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan Valtioneuvoston ja Ympäristöministeriön asetuksella perustettavista luonnonsuojelualueista metsästetään tällä hetkellä metsästyslainsäädännön mukaisesti ja metsästyksellä on pitkä historia. Perustettavien suojelualueiden metsästysoikeus on pääosin vuokrattu metsästysyhdistyksille (55 metsästysvuokrasopimusta).

Kahdeksan valtioneuvoston asetusluonnoksen mukaista suojelualueita sijaitsee osittain tai kokonaan pienriistan tai hirvenmetsästyksen lupametsästysalueilla. Tämä ei ilmene valtioneuvoston asetusmuistioloennoksesta. Lupametsästysalueet ovat perinteisesti metsästyksessä käytettyjä alueita, joille myydään lyhytaikaisia metsästyslupia. Alueet on tarkoitettu ensisijaisesti muita metsästysmahdollisuuksia vaille oleville metsästäjille (metsästyslain 46 §), jolloin niillä on merkitystä sekä paikallisille että kauempaa saapuville metsästäjille. Arviolta noin viidennes suomalaisista metsästäjistä ei kuulu metsästyseuroihin eikä näin omaa muita

metsästysmahdollisuuksia valtion alueiden lisäksi. Tieto lupametsästysalueista tulisi täydentää perustelumuihin.

Metsästys on yksi keskeinen perustettavien luonnonsuojelualueiden käyttömuoto ja osa Pohjois-Pohjanmaan alueen luontomatkailua. Metsähallituksen lupa-alueilla vierailevien metsästäjien rahankäyttö hyödyttää alueen taloutta (Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa 2,7 milj. € vuonna 2020). Myös nykyisen hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti *"Metsästyksen merkitys luonnon- ja riistanhoidossa sekä vieraslajien torjunnassa tulee huomioida."*

Valtioneuvoston asetusmuistion luonnoksessa todetaan, että *"suojelualueiden metsästystä koskevat linjaukset on sovitettu noudattamaan valtioneuvoston Pohjois-Pohjanmaan maakunnan eteläosien luonnonsuojelualueista antamassa asetuksessa (644/2017) tehtyjä ratkaisuja, koska maantieteellisesti nyt perustettavat suojelualueet ovat hyvin lähellä kyseisellä asetuksella perustettuja suojelualueita ja luonteeltaan saman tyyppisiä"*. Metsähallitus toteaa, että linjaukset ovat osin yhteneväiset, mutta eroja asetusten välillä löytyy. Yksi keskeinen eroavaisuus on siinä, että nyt lausuttavana olevassa valtioneuvoston asetusluonnoksessa ei ole sallittu lintujen metsästystä lainkaan lintudirektiivin perusteella Natura-verkostoon kuuluvilla SPA-alueilla. Metsähallitus näkee linjauksen osin ongelmallisena ja esittää tältä osin valtioneuvoston asetusluonnokseen muutoksia (kts. kohta metsäkanalinnut).

Metsähallitus toteaa metsästysjärjestelyjen näkökulmasta, että riistalajien metsästyksen kestävyys yleisesti, mukaan lukien luonnonsuojelualueet, varmistetaan aina metsästyslain keinoin (mm. metsästyslain 38 § mukaiset metsästyksen rajoitukset, kiellot ja saaliskiintiöt). Toisaalta luonnonsuojelulaki edellyttää, että metsästystä voidaan metsästyslain 8 §:n eteläpuolelle sijoittuvalla luonnonsuojelualueella sallia vain, mikäli luonnonsuojelulain mukaiset, aluekohtaisesti metsästyksen sallimiseksi säädetyt edellytykset täyttyvät. Mikäli metsästys ei vaaranna suojeluarvoja tai alueiden muuta virkistyskäyttöä, tapauskohtaisella harkinnalla yleisestä metsästyskiellosta voidaan säätää aluekohtaisia poikkeuksia, jotka voivat olla ajallisesti, alueellisesti tai lajikohtaisesti rajattuja.

Metsähallitus näkee alueiden suojelutavoitteiden, metsästyksen kannalta merkittävimmillä alueilla metsästysmahdollisuuksien ja arvokkaimmilla linnustokohteilla luonnonhoidollisen vieraslajipyynnin jatkuvuuden turvaamiseksi tärkeänä käyttää edellä mainittuja kahden eri lain mukaisia instrumentteja metsästyksen säätelyssä joustavasti rinnakkain siten, että ne parhaalla mahdollisella tavalla täydentäisivät toisiaan. Luonnonsuojelulain mukaisen sääntelyn lisäksi esimerkiksi metsäkanalintujen metsästystä säädellään ajallisesti lajien vuotuisen kannanvaihtelun mukaisesti. Lupametsästysalueilla metsästyksen kestävyys varmistetaan lisäksi mitoittamalla myytävien lupien määrä riistakantojen vaihtelun mukaisesti ja tarvittaessa asettamalla lupiin lajikohtaisia saaliskiintiöitä tai muita tarpeellisia rajoituksia. Jo nykyiset metsästyskieltoaluejärjestelyt Hailuodossa ja Liminganlahdella ovat myös hyviä esimerkkejä järjestelyistä, joilla huomattava

metsästyspaine ja toisaalta linnustoarvot on sovitettu yhteen luomalla häiriövapaita levähdysalueita.

Metsästysvuokrasopimuksien muuttaminen rauhoitussäännöksiä vastaavaksi aiheuttaa merkittävästi hallinnollisia töitä. Metsähallitus näkee tarpeellisena, että Valtioneuvoston ja Ympäristöministeriön asetuksella perustettavien luonnonsuojelualueiden asetusluonnoksissa on vuoden mittainen siirtymäsäännös. *Siirtymäsäännöksen tulee koskea myös lupa-alueilla tapahtuvaa metsästystä.* Metsästykseseen myönnetään kauden mittaisia lupia. Asiakkaiden oikeusturvan kannalta on erittäin tärkeää, että myönnetyn metsästyslupan ehdot (ml. suojelualueiden rauhoitussäädökset) pätevät koko myönnetyn metsästyslupan voimassaolon ajan. Jos rauhoitussäädökset astuvat voimaan kesken metsästyskauden, ei niiden voida olettaa olevan luvanhaltijoiden tiedossa eikä siksi rauhoitussäädösten rikkomiseen voida puuttua edes valvonnallisesti.

Hirvenmetsästys

Valtioneuvoston asetusluonnoksen mukaisesti ehdotetaan sallittavaksi hirven metsästys useimmilla perustettavilla luonnonsuojelualueilla, mikä on Metsähallituksen arvion mukaan perusteltua etenkin hirvikannan hoidon ja vahinkojen ehkäisyn näkökulmasta.

Valtioneuvoston asetusmuistion luonnoksessa on lueteltu kohteet, joilla hirvenmetsästystä ei sallittaisi. Näiden joukossa ei mainita Niittysuon-Siiransuon luonnonsuojelualueita. Asetusluonnoksen mukaan hirvenmetsästys ei olisi sallittua Niittysuon-Siiransuon luonnonsuojelualueella. Muistion ja asetustekstin välillä on ristiriita. Kyseessä on 2544 hehtaarin laajuinen alue, joka sijoittuu hirvenmetsästyksen lupa-alueille Siiransuo ja Saari-Sorsua sekä osittain metsästysvuokra-alueelle.

Metsähallitus esittää, että hirvenmetsästys sallitaan Niittysuon-Siiransuon luonnonsuojelualueella samoin periaattein kuin suurimmalla osalla valtioneuvoston asetuksella perustettavia suojelualueita. Erityinen syy tähän on se, että näin laaja hirvenmetsästyskielto vaikeuttaisi huomattavasti hirvikannan hallintaa Utajärvellä. Myöskään virkistyskäytöllä ja hirvenmetsästyksellä ei Metsähallituksen arvion mukaan ole ristiriitaa Niittysuon-Siiransuon alueella.

Metsäkanalinnut

Metsähallitus pitää hyvänä esityksenä metson ja teeren metsästyksen sallimista useilla valtioneuvoston asetuksella perustettavista suojelualueista. Sen sijaan sitä, ettei riistalintujen (ml. metso, teeri ja pyy) metsästystä lainkaan sallita ns. SPA-alueilla, Metsähallitus ei pidä kaikilta osin tarkoituksenmukaisena sääntelynä. Linjaus poikkeaa huomattavasti Pohjois-Pohjanmaan eteläosien luonnonsuojelualueiden perustamissäädöksissä sovelletusta käytännöstä.

SPA-alueiden suojeluperusteena olevat lajit, niiden kannan tilan turvaamiseksi ja edistämiseksi tarvittavat toimet sekä metsästyksen häiriövaikutus kokonaisuutena huomioiden Metsähallitus katsoo, että metson, teeren ja pyyn metsästystä voitaisiin sallia myös SPA-alueilla, vastaavasti kuin maakunnan eteläosien luonnonsuojelualueista annetussa asetuksessa (644/2017) on tehty, vaarantamatta alueiden suojeluarvoja. Metsähallitus näkisi tämän erityisen tärkeänä kanalintujen metsästykseen perinteisesti käytettyjen, osin pienriistan lupametsästysalueille sijoittuvien luonnonsuojelualueiden Kuisuon, Räkäsuon, Etelä-Sydänmaan ja Niittysuo-Siiransuon osalta. Näillä alueilla kanalintujen metsästyksellä on erityisen suuri merkitys ja pitkä historia.

Edellä mainitut luonnonsuojelualueet ovat perinteisesti metsästykseen käytettyjä alueita, joista erityisesti Räkäsuo ja Niittysuo-Siiransuo muodostavat merkittävän osan Metsähallituksen pienriistan lupametsästysalueista. Kuisuon ja Etelä-Sydänmaan luonnonsuojelualueilla metso, teeri ja pyy eivät ole myöskään Natura-alueiden suojeluperustelajeja. Kanalinnustuksen loppuminen edellä mainituilla alueilla olisi ongelmallista metsästyksen tarkoituksenmukaisen järjestämisen kannalta. Laajoina ja syrjäisinä, metsästyslain 8 §:n mukaisen alueen tuntumaan sijoittuvina alueina, kanalintujen (metso, teeri, pyy) metsästyksen sallimiseksi täytyisivät Metsähallituksen näkemyksen mukaan sekä luonnonsuojelulain esitöissä mainitut yleiset että alueiden metsästyskäytön merkittävyyden kannalta erityiset luonnonsuojelulain 17 a §:n mukaiset aluekohtaiset perusteet. Metsähallitus näkee myös ongelmallisena, mikäli lähekkäisille alueille muodostuisi asetusluonnosten mukaisesti erilaisia metsästyskäytäntöjä, vrt. Pohjois-Pohjanmaan eteläosien säädöksessä tehdyt linjaukset. Pyykannan vakaa kannankehitys Pohjois-Pohjanmaan alueella mahdollistaa edelleen sen perinteisen metsästyksen Pohjois-Pohjanmaalla.

Metsähallitus esittää edellä mainituilla perusteilla metson, teeren ja pyyn metsästyksen sallimista valtioneuvoston asetuksella Räkäsuon, Kuisuon, Niittysuo-Siiransuon ja Etelä-Sydänmaan luonnonsuojelualueilla.

Minkki, supikoira ja kettu

Haitalliset vieraslajit minkki ja supikoira ovat merkittävä uhka erityisesti linnustonsuojelualueilla, jossa niiden predaatio aiheuttaa merkittäviä pesimätappioita. Myös kettu voi paikoin aiheuttaa merkittävää vahinkoa pesimälinnustolle, vaikka kyse on kotoperäisestä lajista. Metsähallitus pitää erittäin hyvänä, että minkin ja supikoiran pyydystäminen ja tappaminen ja ketun metsästys esitetään sallittavaksi asetuksella SPA-alueilla. Tämä edesauttaa kansallisen HELMI-ohjelman mukaisen vieraspetopyynnin toimeenpanoa luonnonhoitokeinona.

Asetusluonnosten mukaisesti vierasperäisten tai perustettavien suojelualueiden suojeluarvojen kannalta liiallisesti lisääntyneiden tai muutoin haitalliseksi käyneiden lajien pyynti olisi suojelualueilla mahdollista luonnonsuojelulain 15 §:n mukaisesti

Metsähallituksen luvalla. Metsähallituksen näkemyksen mukaan perustettavien luonnonsuojelualueiden tarkoituksenmukaisen hoidon ja keskeisten suojeluarvojen turvaamisen kannalta on tärkeää, että vieraslajien ja muidenkin liian runsaslukuisiksi tai muutoin vahingollisiksi käyneiden lajien pyyntiä voidaan toteuttaa joustavasti ja mahdollisimman yhdenmukaisilla menettelyillä metsästyslain 17 §:n mukaisten metsästyslupien myöntämisen yhteydessä. Tämä on välttämätöntä erityisesti suojelualueille sijoittuvilla pienriistalupa-alueilla, joille myydään lyhytaikaisia metsästyslupia, sillä luonnonsuojelulain mukainen lupamenettely ei ole suoraan kytkettävissä lyhytaikaisten metsästyslupien myyntiin.

Niillä alueilla, joilla metsästystä on sallittu, vierasperäisten riistalajien kuten supikoiran ja minkin vähentämistä on tarkoituksenmukaista toteuttaa muun metsästyksen yhteydessä. Luonnonsuojelualueiden perustamisen ei tule johtaa tilanteeseen, jossa esimerkiksi vieraspetojen pyynti luonnonsuojelualueella merkittävästi vähenisi samalla kun muiden tärkeimpien riistalajien pyynti alueilla voisi jatkua.

Valtioneuvoston asetusluonnoksen mukaisista luonnonsuojelualueista Viitaojanlatvasuo, osa Hillikonosuosta ja Ison Särkisuo sijaitsevat Metsähallituksen lupametsästysalueilla. Niillä metsästysoikeus perustuu metsästyslupaan. Mikäli minkin ja supikoiran pyyntiä ei sallita näillä alueilla valtioneuvoston asetuksessa, tämä hankaloittaisi tarpeettomasti hirven ja pienriistan lupametsästäjiä pyydystämästä näitä lajeja muun metsästyksen yhteydessä.

Pohjois-Pohjanmaan pohjoisosissa supikoira on monin paikoin vielä melko harvalukuinen. Supikoiran leviämistä Lappiin ja sitä kautta Ruotsiin ja Norjaan pyritään aktiivisesti estämään kansainvälisellä yhteistyöllä Suomen riistakeskuksen koordinoimana. Jotta työ olisi tehokasta, tulisi yksittäisetkin supikoirat pystyä poistamaan tehokkaasti laajoilla alueilla, mukaan lukien luonnonsuojelualueet, ilman poikkeuslupamenettelyä.

Valtioneuvoston asetusmuistion luonnoksessa todetaan, että *"Linnustoon haitallisesti vaikuttavien lajien metsästys linnustoalueilla on aiheellista rajoittaa pesinnän ja muuton ajan ulkopuolelle."* Pyynnistä linnustolle aiheutuvaa haittaa perustellaan varsin yleisellä tasolla lintujen pesinnällä ja muutolla sekä lisäksi Hailuodossa ja Liminganlahdella syksyn osalta kiljuhanhen muutolla. Taustalla on oletus siitä, että vieraspetojen ja ketun metsästys lähtökohtaisesti aiheuttaa luonnonsuojelualueilla linnustollisia suojelutavoitteita vaarantavaa häiriötä.

Nykytekniikka ja metsästyskulttuurin kehittyminen ovat viime vuosina merkittävästi parantaneet mahdollisuuksia pyytää pienpetoja kohdennetusti ja häiriövaikutukseltaan minimaalisesti. Minkkejä pyydetään lähes yksinomaan passiivisesti raudoilla, jolloin häiriötä ei synny käytännössä lainkaan. Supikoiran osalta pyynti voidaan tarvittaessa järjestää passiivisin keinoin loukuilla ja minimoida pyydyksillä käymisen tarve nykyaikaisten elektronisten loukkuvahtien avulla. Aktiivinen supikoirien pyynti houkuttimia ja riistakameraa hyödyntäen poistaa

käytännössä mahdollisuuden, että koulutettu koira poikkeaisi supikoiran jäljeltä muulle riistalle myöskään luonnonsuojelualueella.

Lajin ekologia huomioiden pyyntiajan rajoittaminen tarkoittaa sitä, että asetusluonnoksen mukainen pyyntikausi sijoittuu pääosin jaksolle, jolloin supikoirat nukkuvat talviunta. Huomioiden pohjoisen alueen olosuhteet, supikoirien tehokas pyynti estyy näin ollen lähes kokonaan. Minkin aiheuttamien haittojen kannalta luonnonhoidollisesti tärkein, lintujen pesintää edeltävään aikaan sijoittuva huhtikuun pyynti rajautuisi esityksen mukaisesti pois.

Metsähallitus esittää, että haitallisiksi vieraslajeiksi määriteltyjen minkin ja supikoiran pyynti tulisi sallia kaikilla valtioneuvoston asetuksella perustettavilla luonnonsuojelualueilla, joilla muuta metsästystä on säädöksessä sallittu. Salliminen on erityisen tärkeää niillä suojelualueilla, jotka kuuluvat lupametsästysalueisiin (Kusisuon, Viitaojanlatvasuon, Räkäsuon, Hillikkosuon, Etelä-Sydänmaan, Ison Särkisuon ja Niittysuon-Siiransuon luonnonsuojelualueet). Ajalliseen rajoittamiseen Metsähallitus ehdottaa muutoksia siten, että minkin ja supikoiran pyynti sallittaisiin edellä mainitun mukaisesti valtioneuvoston asetuksella perustettavilla luonnonsuojelualueilla 1.8.–30.4. välisenä aikana. Metsähallituksen arvion mukaan kansallisella ja EU-tasolla merkittäväksi biodiversiteettiuhaksi tunnistettujen supikoiran ja minkin lisääntyminen SPA-alueilla on linnustolle huomattavasti suurempi haitta, kuin vieraspetopyynnistä mahdollisesti koituva hyvin vähäinen häiriö.

Metsäjänis ja rusakko

Metsähallitus esittää metsäjäniksen ja rusakon metsästyksen sallimista Kusisuon, Etelä-Sydänmaan ja Niittysuon-Siiransuon luonnonsuojelualueilla. Metsäjäniksen metsästys ei vaaranna suojelualueiden perustamistarkoitusta tai aiheuta haittaa alueiden muulle käytölle. Metsäjäniksen pyynnin kestävyttä ko. alueilla voidaan säännellä myös metsästyslain mukaisin keinoin sekä lupamäärän mitoituksella. Metsäjäniksen pyynnin salliminen näillä alueilla olisi linjassa Pohjois-Pohjanmaan eteläisen osan luonnonsuojelualueiden metsästysjärjestelyiden kanssa. Alueilla on metsästetty metsäjänistä ja rusakkoa myös aiemmin.

Kanadanmajava

Kanadanmajava on levittäytymässä Pohjois-Pohjanmaalle, jossa sitä tavataan kohtalaisen runsaana mm. Utajärvellä. Kansallisessa vieraslajistrategiassa laji on määritetty haitalliseksi vieraaksi maaselkärankaiseksi (Kansallinen vieraslajistrategia, 2012). Kanadanmajavalla on monimuotoisuuden kannalta myös positiivisia vaikutuksia, sillä sen rakentamat padot ovat hyödyllisiä kosteikoita. Majava käyttää ravintonaan haapaa, jolloin siitä voi syntyä haittoja monimuotoisuudelle erityisesti

aarniometsämaisisille suojelualueille. Majava kaataa haapoja suhteellisen kaukaakin vesistöistä.

Kanadanmajava aiheuttaa taloudellisia haittoja. Ne voivat syntyä suojelualueen ympärillä oleviin talousmetsiin, alueen tiestölle (oja- ja tierumpujen patoamiset) ja suojelualueiden rakenteille. Vahingot syntyvät nopeasti ja voivat olla huomattavia, mikäli esimerkiksi tie katkeaa tulvimisen johdosta.

Metsähallituksen arvion mukaan kanadanmajavien vähentämisessä luonnonsuojelulain 15 § mukainen menettely ei ole kaikissa tapauksissa riittävän joustava ja nopea vahinkojen ehkäisemisessä tai majavakannan hallinnassa kokonaisuutena. Perustettavien luonnonsuojelualueiden tarkoituksenmukaisen hoidon ja keskeisten suojelualueiden turvaamisen kannalta on erityisen tärkeää, että luonnonsuojelulain 15 §:n mukaisia lupia voidaan myöntää vieraslajien ja muidenkin liian runsaslukuisiksi tai muutoin vahingollisiksi käyneiden lajien pyyntiin joustavasti ja mahdollisimman yhdenmukaisilla menettelyillä metsästyslain 17 §:n mukaisten metsästyslupien myöntämisen yhteydessä. Tämä on välttämätöntä erityisesti suojelualueille sijoituvilla pienriistalupa-alueilla, joille myydään lyhytaikaisia metsästyslupia. Näillä alueilla metsästyslain ja luonnonsuojelulain mukaiset lupamenettelyt eivät ole käytännössä yhteensovitettavissa.

Metsähallitus esittää kanadanmajavan metsästyksen sallimista valtioneuvoston asetustalonoksessa mainituilla alueilla, joille myydään lyhytaikaisia metsästyslupia. Nämä alueet ovat Kuisuo, Viitaojan Latvasuo, Räkäsuo, Eteläsydänmaan, Iso Särkisuo, Niittysuo-Siiranrasuo.

Villisika

Villisika on tulokaslaji, joka kantaa afrikkalaista sikaruttoa. Lajia tavataan Pohjois-Pohjanmaalla säännöllisesti ja ilmastomuutoksen myötä sen voidaan odottaa melko nopeastikin runsastuvan. Villisian poistamiseen myös luonnonsuojelualueilla tulisi olla matala kynnyks.

Metsähallitus esittää, että villisian metsästys sallitaan niillä valtioneuvoston asetuksella perustettavilla luonnonsuojelualueilla, joilla on sallittu muutakin metsästystä.

Harmaahylje ja itämerennorppa

Harmaahylkeen ja itämerennorpan kantojen säätely on erittäin tärkeää ammattikalastukselle aiheutuvien vahinkojen vähentämisen vuoksi. Valtioneuvoston asetustalonoksen mukaisella Hailuodon luonnonsuojelualueella sijaitseva 4326 hehtaarin laajuinen vesialue on yleistä vesialuetta. Se on sijainniltaan keskeisellä alueella hyljekantojen säätelyn näkökulmasta. Valtioneuvoston asetustalonoksessa ei esitetä harmaahylkeen ja itämerennorpan metsästyksen sallimista.

Sekä harmaahylkeen että itämerennorpan kannat kasvavat nykyisistä metsästysmääristä riippumatta. Hyljelajien metsästyksen kestävyttä turvataan metsästysajoilla sekä maa- ja metsätalousministeriön asettamalla saaliskiintiöinnillä.

Metsähallitus esittää, että ammattikalastukselle aiheutuvien vahinkojen vähentäminen ja hylkeiden jääalueilla tapahtuvan pyynnin luonne erityisesti huomioidaan valtioneuvoston asetuksen jatkokäsittelyssä ja tämän perusteella tarkastellaan tarvetta harmaahylkeen ja itämerennorpan metsästyksen sallimiseen perustettavalla Hailuodon luonnonsuojelualueen merialueeseen kuuluvalla osalla.

Suurpedot ja porotalous

Moni valtioneuvoston asetusluonnoksen mukaisista perustettavista suojelualueista sijaitsee poronhoitoalueella, Oijärven, Kollajan, Kiimingin ja Pudasjärven paliskuntien alueilla, mutta ei kuulu metsästyslain 8 §:n mukaiseen alueeseen.

Tällä hetkellä Suomen riistakeskuksen myöntämän, metsästyslain 41a §:n mukaisen porotaloudelle aiheutuvan erityisen merkittävän vahingon ehkäisemiseksi tapahtuvaan suurpetojen metsästykseen perustuvat metsästysluvat valtion alueille myönnetään laajoina aluekokonaisuuksina paliskunnille. Lausunnolla olevan valtioneuvoston asetusluonnoksen perusteella suurpetojen poistoon luonnonsuojelualueilta tarvitaan em. valtion alueiden metsästysluvan lisäksi luonnonsuojelulain 15 § mukainen poikkeuslupa. Kahden erillisen luvan hakeminen ja käsittely Metsähallitukselta samaan toimintaan voi olla erityisen haasteellista suurpetojen porotaloudelle aiheuttamissa ongelmissa, jotka vaativat nopeaa reagoitua.

Metsähallitus näkee, että tarkoituksenmukainen puuttuminen suurpetojen mahdollisesti aiheuttamiin ongelmiin metsästyslain 8 §:n eteläpuolisilla poronhoitoalueilla tulisi mahdollistaa sallimalla valtioneuvoston asetuksessa metsästyslain 41 a §:n mukainen Suomen riistakeskuksen poikkeusluvalla tapahtuva suurpetojen metsästys niillä luonnonsuojelualueilla, jotka sijaitsevat poronhoitoalueella (Kusisuon poronhoitoalueen puoleinen osa, Viitaojanlatvasuo, Virvikkosuo, Värkkisuo, Torvensuo-Viidansuo, Kalliomaa, Iso Särkisuo ja Niittysuo-Siiransuo).

Metsäpeuran perimän turvaaminen

Metsäpeura on luontodirektiivin II-liitteen mukainen, uhanalaisuusluokituksestaan silmällä pidettävä peuran (*Rangifer*) alalaji, jota tavataan ainoastaan Suomessa ja Venäjän Karjalassa. Suomessa metsäpeuroja elää kahdessa osapopulaatiossa, Suomenselällä (n. 2000 yksilöä) ja Kainuussa (n. 800 yksilöä).

Metsäpeurakannan suojelun ja hoidon tavoitteet on kuvattu metsäpeurakannan hoitosuunnitelmassa. Yksi keskeisin hoitosuunnitelmassa tunnistettu uhka

metsäpeuralle on risteytyminen puolikesyn poron kanssa. Risteymät voivat saada lisääntymiskykyisiä jälkeläisiä ja siten heikentää villin metsäpeurakannan perimää. Metsähallituksen valtakunnallisena vastuuna on turvata metsäpeuran perimä pyrkimällä estämään metsäpeurojen ja porojen sekoittuminen.

Suomenselän metsäpeurojen kesäaikainen levinneisyysalue on viimeisten vuosien aikana laajentunut lähelle poronhoitoalueen eteläraja Pohjois-Pohjanmaalla. Luonnonvarakeskuksen arvion mukaan Oulujoen pohjoispuolen ja poronhoitoalueen etelärajan välisellä alueella elää kesäaikana noin sata metsäpeuraa ja kanta on kasvussa.

Metsäpeuroja on tavattu poronhoitoalueen puolella säännöllisesti ja ajoittain niitä on sekoittunut myös porotokkiin. Metsähallituksella on näitä tilanteita varten metsäpeurojen ampumista tai elävänä pyydystämistä varten Suomen riistakeskuksen myöntämä metsästyslain 41 c §:n mukainen poikkeuslupa. Lupa kattaa poronhoitoalueen eteläisen osan.

Tarvittaessa yksittäisiä metsäpeuroja on ammuttu porojen joukosta, sillä ne aiheuttavat merkittävän risteytymisen riskin ja vaikeuttavat huomattavasti poronhoitotöitä. Ratkaisun metsäpeurojen ampumisesta tai pyydystämisestä poronhoitoalueella tekee aina Metsähallituksen edustaja tapauskohtaisesti. Tällaisessa tapauksessa metsäpeurojen poistoon ei ole Metsähallituksen käsityksen mukaan olemassa luonnonsuojelulaissa säännöstä, jonka nojalla poistamislupia voisi myöntää. Metsäpeuran geeniperimän turvaamiseksi Metsähallitus näkee kuitenkin välttämättömänä, että myös metsästyslain 8 §:n eteläpuolisella poronhoitoalueella on tarvittaessa mahdollisuus poistaa yksittäisiä peuroja porojen joukosta, mikä edellyttäisi yksittäisten peurayksilöiden poiston sallimista aluekohtaisesti perustamissääöksissä.

Metsäpeuran perimän turvaamiseksi pyritään löytämään levinneisyysalueen muuttuessa muitakin soveltuvia keinoja. Metsähallitus selvittää parhaillaan, onko poronhoitoalueen etelärajan tuntumaan mahdollista rakentaa metsäpeurojen ja porojen sekoittumisen estävää aita. Kainuussa tällainen aita on rakennettu 1990-luvulla. Ratkaisun aidan rakentamisesta tekee maa- ja metsätalousministeriö Metsähallituksen esiselvityksen perusteella. Esiselvitys valmistuu helmikuussa 2022. Toteutuessaan aita mahdollisesti koskisi Torvensuon-Viidansuon, Kalliomaan ja Niittysuon-Siiransuon luonnonsuojelualueita, joiden osalta tulisi tällöin tutkia myös luonnonsuojelulain mukaiset edellytykset aidan rakentamiselle.

Metsähallitus esittää, että valtioneuvoston asetuksessa sallitaan metsästyslain 41 c §:n mukainen Suomen riistakeskuksen poikkeusluvalla tapahtuva metsäpeuran metsästys niillä luonnonsuojelualueilla, jotka sijaitsevat poronhoitoalueella: Kuisuo (osa), Viitaojanlatvasuo, Virvikkosuo, Värkkisuo, Torvensuo-Viidansuo, Kalliomaa, Iso Särkisuo ja Niittysuo-Siiransuo. Erityisen painava syy tähän on metsäpeuran suojelu.

Hailuoto

Valtioneuvoston asetusluonnoksessa ei sallita pienriistan, ml. vesilinnut, metsästystä Hailuodon luonnonsuojelualueella, lukuun ottamatta poikkeusta koskien metson ja teeren pyyntiä pienellä osalla aluetta.

Hailuodon saari on sekä yksi Suomen merkittävimmistä vesilintujen levähdysalueista että tärkeimmistä vesilinnustuskohdeista. Hailuodon maa- ja vesialueet ovat pääosin yksityisomistuksessa. Valtioneuvoston asetuksella perustettava luonnonsuojelualue on pääosin erittäin pirstaleinen: se koostuu yli 300 palstasta, joiden koko vaihtelee muutamista aareista kymmeneen hehtaariin.

Hailuodossa vesilintujen metsästysjärjestelyt on toteutettu siten, että alueelle on perustettu kaksi yhtenäistä metsästysrahoitusaluetta, Kirkkosalmi ja Ojakylänlahti-Ontonperä-Kengänkari. Metsästysrahoitusalueilla vesilintujen metsästys on kielletty sekä valtion että yksityisessä omistuksessa olevilla alueilla. Alueet ovat yhtenäisiä kokonaisuuksia ja niillä on voitu varmistaa rauhallisia levähdysalueita vesilinnuille metsästysaikana. Muualla Hailuodossa vesilinnustus on sallittua yksityisillä suojelualueilla ja valtion omistamilla alueilla. Lisäksi saaren metsästysseura on perustanut vapaaehtoisia, yhtenäisiä vesilinnustuksen rauhoitusalueita muuton ja paikallisten vesilintukantojen suojelemiseksi.

Hailuodon osalta valtioneuvoston asetusluonnoksen linjaus, jossa pienriistan metsästystä ei pääsääntöisesti sallita, vaikeuttaa Hailuodon metsästysjärjestelyitä paikoin erittäin merkittävästi. Sirpaleisten ja pienten luonnonsuojelualueiden osien sijainti on maastossa erittäin vaikea hahmottaa. Tästä johtuen metsästämiseen luonnonsuojelualueen puolella on monin paikoin mahdotonta puuttua valvonnallisesti. Vesilinnustus valtion luonnonsuojelualueeksi perustettavien palstojen ympärillä tulee joka tapauksessa jatkumaan, minkä vuoksi valtion alueiden metsästyskiellolla on hyvin vähän merkitystä levähdysalueiden tai lajisuojelun näkökulmasta. Epätarkoituksenmukaiseksi koetut metsästyslinjaukset perustamissäädöksissä voivat lisätä paikallista vastustusta luonnonsuojelun toteuttamiseen kokonaisuutena Hailuodon alueella.

Metsähallitus esittää, että Hailuodon luonnonsuojelualueella vesilintujen metsästys säilytetään asetusluonnoksen mukaisesti kiellettynä nykyisillä metsästyskieltoalueilla (Kirkkosalmi ja Ojakylänlahti-Ontonperä-Kengänkari) sijaitsevilla valtion alueilla. Muilta osin Metsähallitus näkee, että Hailuotoa koskeva metsästyslinjaus on vesilintuja koskien käytännön toiminnan kannalta haasteellinen ja linjausta tulisi asetuksen jatkovalmistelussa tarkentaa niin, että edellä esiin tuodut ongelmat alueen metsästysjärjestelyissä ja mm. valvonnassa voidaan välttää.

Kalastus

Valtioneuvoston asetuksella perustettaviksi suunnitelluilla luonnonsuojelualueilla suuressa osassa on mukana vesialueita. Vesialueiden koot vaihtelevat alle hehtaarin vesialueista yli neljän tuhannen hehtaarin alueeseen (1e Hailuodon LSA, yleisvesialue meressä, 4325 ha). Asetusluonnoksen mukaan vesialueilla ovat voimassa kalastuslain 7 §:n mukaiset yleiskalastusoikeudet. Yleisellä vesialueella meressä sijaitsevalla muulla luonnonsuojelualueella kalastukseen sovelletaan, mitä kalastuslain 8 §:n 1 momentissa säädetään.

Ympäristöministeriön asetuksella perustettaviksi suunnitelluilla luonnonsuojelualueilla vesialueet ovat pieniä, pääsääntöisesti alle hehtaarin kokoisia alueita. Asetusluonnoksen mukaan myös näillä vesialueilla on voimassa kalastuslain 7 §:n mukaiset yleiskalastusoikeudet.

Kalastuslain 45 §:n mukaan valtiolle kuuluvalla vesialueella kalastuksen järjestää Metsähallitus. Näistä Valtioneuvoston asetuksella perustettaviksi suunnitelluilla luonnonsuojelualueilla on 4 sellaista aluetta, joiden vesialueet kuuluvat tällä hetkellä johonkin Metsähallituksen pyydyslupa-alueeseen. Etelä-Sydänmaan luonnonsuojelualueen vedet kuuluvat Keski-Pohjan pyydyslupa-alueeseen, Painuanlahden luonnonsuojelualueen vedet Oulujärven ja ympäristön pyydyslupa-alueeseen sekä Iso Särkisuo ja Niittysuo-Siiransuo luonnonsuojelualueen vedet kuuluvat Utajärven pyydyslupa-alueeseen. Edellä mainitut vesialueet kuuluvat myös Pohjanmaa-Kainuu vapalupa-alueeseen.

Asetusluonnoksen mukaan pyydyskalastus ja kalastus useammalla vavalla (vapalupa) olisi sallittu ainoastaan luonnonsuojelulain 15 §:n mukaisella haltijaviranomaisen erityisluvalla. Metsähallituksen arvion mukaan pyydyskalastus sekä kalastus useammalla vavalla ei vaaranna alueiden perustamistarkoitusta.

Metsähallitus näkisi tärkeänä luonnonsuojelulain mukaisen kalastukseen liittyvän sääntelyn järjestämisen siten, että suojelualueisiin mukaan tuleville valtion yksityisille vesialueille olisi mahdollista myöntää lupia viehekalastukseen ja seisovien pyydysten käyttöön nykyisenlaisilla lupamenettelyillä.

Lisätietoja asiasta antavat aluepäällikkö Arto Vilen (0400 725 478) ja erikoissuunnittelija Mikko Rautiainen (040 5472 392).

Juha S. Niemelä
pääjohtaja